Natisov 15.000.

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravništvo se nahajata v Ptuju, gledališko poslopje štev. 3.

Štajerc.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 2·50, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 16. | V Ptuju v nedeljo dne 20. aprila 1913. | XIV. letnik.

Balkanske zmešnjave.

Mir skoraj zagotovljen. — Nikita noče odnehati. — Evropejske vojne ne bode.

Pogajanja za mir se uspešno nadaljujejo in kakor vse kaže, se bode začasni mir v par dneh sklenil. Edino Nikita črnogorski se upira in si hoče na vsak način trdo glavo ob skalovju Skutarija razbiti . . . Mednarodni parniki so zasedli vso črnogorsko in albansko obrežje, tako da se od morske strani ne more ničesar dovoziti. Srbija je tudi odnehala in edino Nikita hoče boj nadaljevati, čeprav je ta njegov upor obupen. Položaj, ki je bil ravnokar še resen, postaja polagoma smešen . . . Med Srbi in Bulgari so se pričeli veliki spori zaradi razdelitve plena in tudi Grška še ni nasičena. Vprašanj je še jako veliko, ki bodejo delali diplomatom preglavice. Vendar pa lahko rečemo, da je glavna skrb — velika evropejska vojna ali pa dvoboj med Avstrijo in Rusijo — za sedaj odpravljena. Naše zanimanje se bode polagoma obrnilo računom troškov, ki nam jih je napravila balkanska kriza. In gospodarske rane bode treba zaceliti!

Mir zagotovljen.

Prizadevanju velevlasti se je vendar posrečilo, da vstvari podlago, na kateri se bode mir med balkansko zvezo in Turčijo sklenil. Turčija, Bulgarska, Grška in Srbija so že izjavile, da sprejmejo predloge velevlasti in da hočejo mir. Ni čuda, vse prizadete države so izmučene in vojske trudne. Edino prismojena Črnagora s svojim Nikito se doslej za predloge velevlasti ni izjavila. Nikita torej noče pokoja. Seveda to smešno zoperstavljanje nima pomena; kajti mir se bode sklenil s Črnogoro, brez nje ali pa celo proti nji. Krvavi komediji na Balkanu mora biti enkrat konec!

Bojna moč velevlasti.

V današnjem resnem položaju so številke gledè bojne moči evropejskih velevlasti prav zanimive. V sledečem prinašamo par teh številk:

Letno število rekrutov znaša v Nemčiji 270.000 mož, v Avstro-Ogrski 133.000 mož, v Italiji 120.000 (poleg tega še 25 000 nadomestne rezerve). Vse skupaj znaša torej število rekrutov trozveze 523 000 mož. Temu nasproti šteje število rekrutov na Francoskem 225.000 mož, v Rusiji in Sibiriji 430.000 mož. To je torej nasproti trozvezi na leto 655 000 mož. Seveda se mora premisliti, da število samo ob sebi še ni merodajno, temveč da velja tudi kakovost vojaka nekaj. Službeni čas vojaka (skupaj z „landšturmom“) traja na Nemškem 25 let, na Avstro-Ogrskem 22 let, v Italiji 19, na Francoskem 25, v Rusiji 23 let. Za poljsko in poljsko-zervno vojaštvo določeno je na Nemškem 12 letnikov = 2,754 000 mož, v Avstro-Ogrski 12 letnikov = 1,356.000 mož, v Italiji 12 letnikov = 1,224 000, na Francoskem 13 letnikov = 2,925.000, v Rusiji 10 letnikov = 3,655.000 mož. Šteje torej trozveza 5,334.000, Francoska in Rusija pa 6,580.000 mož. Za drugo poklicanja ima na razpolago Nemčija 7 letnikov = 1,418.000 mož, Avstro-Ogrska —, Italija 7 letnikov = 630.000 mož, Francoska 6 letnikov = 1,013.000, Rusija 8 letnikov = 2,580.000 mož. Tu si stoji torej nasproti 2,048 000 mož trozveze in 3,593.000 francosko-ruskih mož. Za „landšturm“ itd. ima na izvežbanem vojaštvu na razpolago Nemčija 6 letnikov = 1,080.000 mož, Avstro-Ogrska 10 letnikov = 887.000 mož, Italija in Francoska po 6 letnikov = 900.000 mož, Rusija 5 letnikov = 1,433.000 mož; skupaj torej trozveza 1,967.000, Francoska in Rusija pa 2,233.000 mož.

Vse skupaj bi v najskrajnejšem slučaju lahko v vojno postavili: Nemčija 5,252.000, Avstro-Ogrska 2,243.000 mož, Italija 1,854.000, Francoska 4,838.000, Rusija pa 7,668.000 mož. Skupaj torej trozveza 9,349.000 mož, Francoska in Rusija pa 12,506.000 mož.

To je seveda le nekaj suhoparnih številk. Te številke bi v slučaju svetovne vojne ne bile odločilne. Kajti duh armade, oboroženje, izvežbanje in pravičnost zahtev se bili pri vsaki vojni merodajni!

Srbski bojkot proti Avstriji.

Medtem ko srbska vlada hinavsko trdi, da želi prijateljsko razmerje z Avstro-Ogrsko, pričelo se je gibanje, katerega namen je ojstri bojkot vsega blaga, ki prihaja iz naše monarhije. Ta bojkot, ki se vprizarja očitno in brezobzirno, porodil se je na Srbskem, čuti se pa tudi že v Bulgariji, ki gotovo nima nobenega vzroka, biti z Avstrijo nezadovoljna. Vprašanje je, koliko uspeha bode imelo to bojkotno gibanje. Ali čustva, ki vladajo na Srbskem proti naši monarhiji, so iz tega bojkota razvidna. Upati je, da bode naša vlada primerne korake storila, da se napravi protiavstrijski gonji na Balkanu konec. Kajti drugače bi morala naša država z ojstrejšimi sredstvi odgovoriti. Na gospodarski udarec sliši istotako gospodarski udarec od prizadete strani. In Avstrija ima dovolj sredstev, pokazati Srbiji njeno gospodarsko odvisnost od naše države.

Črnogorske izgube.

Inozemski zdravniki, ki na Črnogorskem pomagajo, izračunali so, da je bilo v dosedanji vojni okroglo 6000 Črnogorcev ubitih, 10.000 pa ranjenih. 20 do 25% ranjencev je na transportu od bojišča v bolnice umrlo. Od ranjencev se je doslej polovico kot ozdravljenih odpustilo ali pa se še zdravijo. 25% jih leži še v bolnišnicah. Skupno se lahko reče, da je 20% Črnogorcev v tej nesrečni vojni našlo svojo smrt. Zdravniki tožijo splošno, da se od strani črnovaškim prtom. Vedno globlje so se potisnili tabori med tem belim gorovjem, vedno večje je postajalo število človeških žrtev. Treba je bilo, da se izmučenim vojakom čas počivanja še skrajša, kèr se je predstraže in stražne oddelke vsako uro menjalo. Ali nobeden teh groznih zimskih jutrov ni prišel, brez da bi se tam zunaj raz belega snega ne pobiralo črne postave: predstraže, straže in vojake, ki so ponoči zmrznili. Kogar pa ni vzela bela smrt, ta je polagoma hiral. Trpljenje in pomanjkanje te zime je občutil vsak posameznik in dan za dnevom postajali so utrujenejši. Obrazi vojakov, ki so se tukaj tiho z mrazom in mokroto borili, dobili so sčasoma brezbrižni in brezpogumni izraz. Oslabela trupla se niso mogla več zoperstavljati mrazu; na nogah je pričelo, ko so zmrznile; koža je padla od mesa in prišel je trenutek, ko je bil vsak korak nemogoč. Vsak teden se je moralo stotero in tisočero takih nesrečnežev iz fronte odpraviti; postali so za boj nezmožni, od njih se ni moglo nobenih žrtev več zahtevati. Ko so bile ambulance prenapolnjene, prevažalo se je bolnike v Konstantinopel. Tam

Trpljenje armade pri Tšataldši.

Šele v bodočih časih, ko bode štatistika tajnosti balkanske vojne razsvetila, dobil bode svet resnični vpogled v velikost trpljenja, ki ga je morala armada ob Tšataldši v zadnjih tednih ter mesecih prestati in ki prekosi celo grozovitosti vojne same. V Konstantinoplu živeči Italijan R. Larco izvedel je od mnogih turških oficirjev, ki so prišli za par dni na dopust, posameznosti, ki kažejo res pretresljivo sliko o trpljenju in žrtvah vojakov.

Skozi vse zimske mesece stali so si turška in bulgarska armada nasproti. Lahko je bilo v jesenskih mesecih jarke in utrdbe zgraditi in dale so tudi varstvo proti krogljam sovražnika, ne pa proti uničujoči moči neusmiljene zime. Kajti hitro je spremenil dež jarke v prave mučilne kamre; napolnil jih je z vodo in ilovico in v tem močvirju so živeli vojaki dan za dnevom, skoraj do kolena v blatu stoječi. Kaj je pomagalo, da se je hotelo to močvirje zasuti, da se je privleklo kamenje, listje in vejevje, da bi se na ta način v njih vsaj hoditi zamoglo. Sosedne gozdove se je s sekiro in žago oplenilo, sredi v jarke se je položilo drevesna debla, da se je moglo kam noge postaviti. Ali zopet je prišel dež in uničil plodove tega dela. Polagoma so pričeli vojaki na utrdbe strehe delati. Ali zamàn je bil boj zoper vodo, veter in mraz. Že novembra pričelo je trpljenje. Prišli so znani jesenski viharji in dan za dnevom prihajalo je od neba več vode. Ali vojaki so morali vstrajati. Čepeli so tam dan za dnevom, do kože mokri, v mrazu in vetru in komaj so še držali svoje puške. Vozovi s proviantom obstali so v močvirju; ni bilo mogoče, jih s človeškimi močmi premakniti. Konji so se pogreznili do prs v blatu in dostikrat je bil ves trud teh napol zmrznjenih, od blata pokritih ljudi zamàn.

In vendar je bil ta čas le predigra za to, kar je prinesla zima sama. Z njo prišla je molčè in neizprosno bela smrt v jarke in šance ob Tšataldša-liniji. Od črnega morja prihajali so ojstri ledeni vetrovi. Zemlja je zmrznila in potem je prišel sneg in pokril vse s svojim mrt-

Straschill'ova grenčica iz zelenjave povzroči moč in je vsled tega pri večjem telesnem naporu **neobhodno potrebna.** Zato jo je priporočati zlasti za turiste, lovce, vojake, **romarje** itd.

gorske vlade za ranjence ni ničesar storile in da je vlada sama kriva, ako toliko ranjencev umrè.

Lakota v Črnogori.

„Reichsposti“ se poroča iz Črnegore: Po celi deželi vlada tako pomanjkanje živila, da ležijo po vaseh ženske in otroci napol mrtvi od lakote po cestah in ne morejo naprej. Živinoreje ni več, kèr se je vso živino pobilo in pojedlo. Zrnja za setev in krompirja za sajenje ni več. Vse se je v tej grozni zimi, v kateri ni bilo nobenega zaslužka, porabilo. Lakota v Črnigori je tako velika, da hodijo ženske in otroci v obmejne avstrijske kraje beračiti. — In kralj Nikita? On se dela mogočnega junaka, medtem ko njegovo ljudstvo krvavi ter umira gladu . . .

V trdnjavi Skutari.

„Reichspost“ poroča grozovite posameznosti o usodi junaških braniteljev nepremagane trdnjave Skutari. Beda je velikanska in ljudje so pričeli celo travo jesti. Kèr ni več moke, delajo kruh iz konopelj. Mnogo ljudi je že vsled lakote umrlo. Zadnji boji za utrdbo Taraboš so bili izredno krvavi. Najprve so Črnogorci nekaj šanc vzeli, ali potem so jih zopet izgubili. V teh bojih je padlo nad 2.000 braniteljev trdnjave. Strašno izgleda v mestu. Katoliške cerkve in samostani so od črnogorskih krogelj podrti. Nadškof Sereggi pomaga, kolikor je mogoče, in vse prebivalstvo ga spoštuje kot pravega očeta. Težko ranjen je angleški podkonzul Kol Summa. Položaj v mestu je grozno žalosten. In vendar se ne misli nikdo udati. Skutari padel bode le z mečèm. Zato hoče kralj Nikita še enkrat vojno srečo poskusiti . . .

3

dragocena navodila

za kupujočo gospodinjo

1. Iz nobene druge kocke se ne more pripraviti tako izvrstna in okusna juha kot iz **MAGGI-JEVE kocke** po 5 vin.

Prepričate se lahko o tem, če pokusite ob enem juho iz naše in kake tuje kocke.

2. Zahtevajte torej vedno izrecno MAGGI-jeve kocke.
3. Pazite že pri nakupu, da-li ima vsaka kocka na zavitku ime MAGGI in varstveno znamko ✣ zvezdo s križcem

Mraz, vihar in sneg.

Velikanska gospodarska škoda. — Čaka nas zopet slaba letina. — Kmetje obupani.

Zadnje dni napravilo je zopet vreme mnogim nadam konec. Medtem ko smo imeli krasni pomladanski marec, razočaral je vedno nezanesljivi april. Prinesel je grozovite viharje, mraz je pritisnil brezobzirno na mlado zelenje in cvetje in sneg je zapadel kakor v najhujši zimi . . . Vsled tega vremena prizadeto škodo se danes še ne dà ceniti. Ali gotovo je velikanska. Kar je rane setve, to je vse uničeno. Pa tudi vinogradi so hudo trpeli, še bolj pa sadonosniki. Kmetje, ki so leto za letom od groznih ujmov prizadeti in si ne vedo več pomagati, so popolnoma obupani. Kdo jim bode pomagal? V naslednjem prinašamo nekaj poročil iz prizadetih krajev, v kolikor so nam ali drugim časnikom došli.

* * *

Slov. Bistrica. V noči od 13. na 14. aprila nastopil je hudi mraz, ki je vse kulture uničil. Celo dohodek iz travnikov se bode na eno tretino pričakovanega znižal. Kmetovalci pridejo s tem zopet v veliko bedo.

Rogatec. Tudi pri nas je imelo mrzlo vreme najžalostnejše posledice. Od 11. do 13. t. m. imeli smo mraz do — 4 gradov R. Kèr se nahajamo v varovanem položaju, so naše rastline drugim za 14 dni naprej Zato pa so posledice mraza temhujše. Vinogradi so za letos popolnoma uničeni. Kakor lani pričakovati je slabo letino. Povsod se toži, povsod vidiš obupane obraze.

Brežice. Imeli smo štiri slabih let, ki jih je povzročil mraz, toča ali trajni dež. Letos so kmetje vendar pričakovali dobro letino. Ali v noči od 12. na 13. t. m. se je to pričakovanje uničilo. Ravno eno leto po lanskem mrazu je to, ki je povzročil istotako veliko škodo. V tej noči proti jutru pričelo je močno snežiti in pihal je grozni severni vihar. V eni uri je bila spomladanska pokrajina v sneg in led zavita. Zmrznjeni sneg na vejicah je uničil vse vinograde. Tudi sadju je mnogo škodoval. Škode je najmanj za par stotisoč kron. Najbolj prizadeti so vbogi vinogradniki, ki so itak že v hudih dolgovih. Ali vsled bede kmetov bodejo tudi obrtniki in trgovci hudo trpeli. Treba bode izdatne pomoči, da ne pridejo v okraju še hujše in nevarnejše gospodarske nesreče.

Sv. Urban pri Ptuju. V noči od 12. na 13. divjal je pri nas grozni snežni vihar. Mraz je bil tako hud, da je sadno cvetje in že močno pognano trsje popolnoma zmrznilo. Letošnja vinska in sadna žetev je izgubljena.

Ormož. Mraz je uničil vse kulture. Leto 1913 ne bode imelo nobene vinske trgatve. Trte, zlasti Mosler, Burgunder in Silvanec, so imele že močno razvite oči. Zdaj pa je vreme vse upanje pokopalo. Sneg je zmrznil na vejevju in drugo jutro se je v solncu velikansko prizadeto škodo videlo.

Ptuj. Lepi, solnčnati spomladanski dnevi so napravili, da so stale črešnje, marelice, breskve in hruške v polnem cvetju. Kar nakrat pa se je vreme spremenilo. Snežilo je grozno in noč od sobote na nedeljo je bila popolnoma zimska. Ko je nehalo snežiti, nastopil je mraz (5 gradov R), vsled katerega je cvetje sadnih dreves popolnoma zmrznilo. Kakor lansko leto je tudi sedaj zgodnjo sadje popolnoma uničeno. Seveda je napravil mraz tudi v vrtih, na polju, zlasti pa v goricah, veliko škodo. Vbogo prebivalstvo!

Št. Vid pri Ptuju. Star in izkušen prijatelj nam piše: Sneg, strašni mrzli veter, mraz nam je uničil naše lepe haložke vinograde. Trsje je bilo zlasti v dobro obdelanih vinogradih krasno pognalo, drevje v najlepšem cvetju. Veselje je vladalo med ljudstvom; vse je prerokovalo dobro letino. Pa grozno vreme je upanje uničilo. Ali ne obupajmo! Leta 1886 je v naših Halozah dne 8. maja vse pozeblo, rekel bi še bolj kakor zdaj. Vendar je pozneje prav lepo obraslo, bilo je še veliko grozdja, tako da se je pričakovalo srednjo branje. Žal da je prišla tisto leto dne 4. septembra ponoči toča in je večji del Haloz uničila. Ko ne bi bilo toče, bilo bi še vse dobro; tudi je priraslo prav dobro vino, kjer ni bilo toče; posebno Ljutomerci so imeli še prav lepo, bogato branje in vino, ki se ga po 40 do 50 krajcar- jev prodajali . . . Res je, da nas je letos grozno oškodoval; ali ne držimo rok križem, ne obupajmo! Vse še ni izgubljeno!

se je videlo v pozni večerni uri čete teh nesrečnežev, ki se jih je skušalo kolikor mogoče pred prebivalstvom skrivati in v barake in bolnice spraviti, medtem ko so v Konstantinoplu karneval praznovali.

Danes še ni mogoče, število žrtev te zime določiti. Ali nobena tajnost ni, da je več kot 20.000 mož postalo ob Tšataldši vsled mrazu za delo nezmožnih in so jih v bolnice prepeljali. Preje pa je že kolera 25.000 ljudi pomorila. Zima je končala, kar je kolera pričela. Kadar se bode izvedelo posameznosti in številke žrtev te zime ob Tšataldša-liniji, čitalo bode človeštvo pretreseno te grozne številke, ki pripovedujejo o žrtvah, ki jih je ta nesrečna armada prinesla svoji domovini . . .

(„Grazer Tagblatt.“)

Steckenpferd milo lilijino mleko

vedno kakor doslej neobhodno potrebno za racionelno negovanje kože in lepote. Vsakodnevna priznanjevalna pisma, à 80 h povsod v zalogi.

Kralj Nikita.

Prinašamo sliko črnogorskega kralja Nikole,

Nikolaus I. v. Montenegro

ki dela zdaj vsej Evropi toliko preglavic. O pretekli tega kralja, ki je danes vzor vsega »jugoslovanskega« navdušenja, smo itak že dovolj govorili.

Politični pregled.

Poskušeni umor španskega kralja. V ned... se je poskusil na španskega kralja Alfonza u... ki pa ni imel uspeha. Kralj je jahal ravno... čelu vojaštva od zapriseženja rekrutov ... kraljevem gradu. Kar nakrat stopi neki m... mož s hitrimi koraki proti kralju in ustreli ... krat nanj. Neki policaj je skočil na morilc... mu skušal revolver iztrgati. Pri temu s... orožje še enkrat sprožilo. Naposled so mo... zvezali in sodniji odpeljali. Kralj je os... neranjen, le njegovega konja je ena kr... lahko poškodovala. Morilec je neki okroglo... let stari delavec Manuel Sanchez Alleg... Imenuje se anarhista in pravi, da je hotel u... riti kralja iz svojih političnih vzrokov. Pol... je zaprla tudi več drugih oseb, ki jih im... sumu, da so z morilcem v zvezi. Splošni ... pa je ta, da je morilec Allegre eden tistih ... nih propalic, ki jih ravno moderna revščina ... podlagi zmedenih anarhističnih naukov rodi...

Sokolski zbor so hoteli slovenski p... letos v Ljubljani prirediti. Tega zbora b... udeležili seveda tudi srbski, bulgarski in r... „sokoli.“ Vlada je zbor zaradi tega prepo... dala, kèr bi prišlo na njem gotovo do p... avstrijskih izgredov. In tako daleč mendi... nismo, da bi se pustili v Avstriji sami od... ših sovražnikov zasramovati!

Za nadškofa na Dunaju imenoval je c... dosedanjega prelata Piffl v Klosterneuburgu.

Stroge odredbe zoper izgrede, ki bi se ... mogli pripetiti ob koncu balkanske vojne ... bi bili gotovo protiavstrijskega značaja, je ... ločila vlada. V Dalmaciji je prepovedala ... bešanje zastav. Ako bi Črnogorci Skutari ... zeli, proglasilo se bode izjemno stanje v ... matinskih mestih Dubrovnik, Kator, Šibeni... Zader ter Split. Tudi za Ljubljano prepove... se je vse tozadevne priredbe. Skrajni čas je ... da se gotovim predrznim veleizdajalcem ... na prste stopi.

Dopisi.

Iz Spodnjega Štajerja. (Ivan Prel... šek iz Prekorja, preziran, poz... ljen.) Ker je sedaj g. Ante Beg postal ... valni pričeli C. M. D. ter je na več krajih